

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2022r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: st. sekretarz sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 września 2022r. w Warszawie

sprawy J. W. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)w W.

o obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania J. W. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

z dnia 24 czerwca 2021 roku, nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że A. D. jako pracownik u płatnika składek J. W. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu w okresie od 1 listopada 2019 roku do 12 marca 2021 roku.

sędzia Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

J. W. (1) w dniu 3 sierpnia 2021r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 24 czerwca 2021r., nr (...), zaskarżając ją w całości. Zaskarżonej decyzji zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że umowa o pracę między J. W. (1) prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...) Budowa L. Elektroenergetycznych a A. D. w dniu 31 października 2019r. została zawarta dla pozorów, pomimo że A. D. wykonywał faktycznie pracę na rzecz J. W. (1) w rozumieniu art. 22 § 1 kodeksu pracy – pracując wykonywał określony rodzaj pracy, na rzecz pracodawcy J. W. (1), w sposób ściśle przez niego wytyczony i pod jego bezpośrednim kierownictwem;
2. dowolną i wybiórczą ocenę zebranego materiału dowodowego, w efekcie czego przyjęto, iż J. W. (1) nie posiada dowodów świadczenia pracy przez A. D., pomimo że przedstawione dowody, znajdujące się w aktach sprawy (przesłane do organu rentowego) wyraźnie świadczą, iż praca była faktycznie wykonywana, a także wskazują, na czym polegała oraz w jakim charakterze A. D. został zatrudniony;
3. dokonanie w sposób błędny ustaleń stanu faktycznego „opierając się przede wszystkim na dokumentach zidentyfikowanych w Kompleksowym Systemie Informatycznym Zakładu, przepisach dotyczących udziału w programie rządowym „Tarcza (...) Funduszu (...) dla małych i średnich firm...”, a w konsekwencji błędne przyjęcie, że motywem wstecznego przerejestrowania pracownika z umowy zlecenie na umowę o pracę, była chęć osiągnięcia

przez płatnika składek subwencji z (...) Funduszu (...), poprzez obejście prawa i dokonanie niezakazanej formalnie czynności prawnej, przy tym sprzecznej z zasadami współżycia społecznego;

4. naruszenie zasady prawdy obiektywnej, zgodnie z którą organ ma obowiązek z urzędu podejmować wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie słuszny interes obywatela;

5. naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998r. przez niewłaściwe niezastosowanie i uznanie, że A. D. nie spełnia kryteriów warunkujących uznanie go za osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, a w konsekwencji przyjęcie, że nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu w okresie od 1 listopada 2019r. do 12 marca 2021r.

Wskazując na wymienione zarzuty, odwołujący się wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że A. D. w okresie od 1 listopada 2019r. do 12 marca 2021r., jako pracownik u płatnika składek J. W. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) Budowa L. Elektroenergetycznych, podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, a także o zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania sądowego.

W uzasadnieniu odwołania, J. W. (1) wyjaśnił, że złożenie dokumentów (...) i (...) od 1 listopada 2019r. wynikało z nieporozumienia między płatnikiem składek a biurem rachunkowym. Co miesiąc płatnik składek podawał księgowej ile godzin dany zleceniobiorca wykonywał zlecenie. W październiku 2019r. poinformował księgową w biurze rachunkowym, że od listopada jeden ze zleceniobiorców - A. D., będzie zatrudniony na umowę o pracę, ponieważ zaistniała potrzeba zatrudnienia pracownika na stałe na 1/2 etatu. Wymiar czasu pracy, wnoszący 1/2 etatu, wynikał z faktu, że przyjęto, że więcej niż 90 godzin w miesiącu pracownik nie będzie pracował. W biurze rachunkowym sprawami pracowniczymi zajmuje się inna osoba, która nie wiedziała, że A. D. od listopada 2019r. będzie zatrudniony na umowę o pracę. Płatnik składek w sposób nieświadomy podawał księgowym faktyczne godziny pracy, bez uwzględnienia urlopu ubezpieczonego i od tych godzin naliczane były dopiero co miesiąc składki do ZUS. Odwołujący się wskazał również, że w kwietniu 2020r. złożył wniosek do Państwowego Funduszu (...) o subwencję, po czym dostał odmowę ze względu na brak pracownika w firmie. Wówczas udał się do biura rachunkowego celem wyjaśnienia odmowy przyznania subwencji, w sytuacji gdy ma zatrudnionego pracownika. Po wyjaśnieniu tej okoliczności księgowa dokonała skutecznie wyrejestrowania A. D. na druku (...) z kodem (...) oraz zgłoszenia na druku (...) z kodem (...) od dnia 1 listopada 2019r.

W dalszej części odwołania J. W. (1) opisał czynności wykonywane przez A. D. na podstawie umowy zlecenia oraz umowy o pracę. Dodał, że osobiście sprawował nadzór nad wykonywaniem pracy przez pracownika, a miejscem wykonywania pracy był teren wynajmowany oraz obszar kraju. Zazaczył, że nie był spokrewniony z A. D.. Wynagrodzenie za pracę pracownik otrzymywał gotówką w siedzibie firmy (odwołanie z dnia 30 lipca 2021r., k. 3-10 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz o zasądzenie od odwołującego się na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swe stanowisko, organ rentowy wskazał, że zgromadzony w toku postępowania materiał dowodowy daje podstawy do stwierdzenia, że motywem wstecznego przerejestrowania pracownika z umowy zlecenia na umowę o pracę, była chęć uzyskania przez płatnika składek subwencji z (...) Funduszu (...). Organ rentowy podkreślił, że przy weryfikacji warunków uprawniających do skorzystania z subwencji stan zatrudnienia ustala się na dzień 31 grudnia 2019r. Z subwencji w ramach Tarczy Finansowej (...) Funduszu (...) mógł skorzystać przedsiębiorca, który na dzień 31 grudnia 2019r. zatrudniał co najmniej jednego pracownika, z wyłączeniem właściciela. Ustalając stan zatrudnienia, należało przyjąć definicję pracownika z art. 22 Kodeksu pracy, czyli osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę.

Organ rentowy wskazał dalej, że dokonał szczegółowej analizy dokumentów składanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez odwołującego się. Analiza ta wykazała, że płatnik składek w pierwszorazowych dokumentach rozliczeniowych za okres od listopada 2019r. do kwietnia 2020r. wykazał osoby zatrudnione wyłącznie na podstawie umowy zlecenia, natomiast nie wykazał żadnej osoby zgłoszonej z kodem umowy o pracę. Dopiero w dniu 18 maja 2020r., w dokumentach rozliczeniowych za okres od listopada 2019r. do kwietnia 2020r., J. W. (1) wskazał A. D. jako pracownika. Zdaniem ZUS, zaznaczenia wymaga, że brak wśród osób zgłoszonych do ubezpieczeń przez danego przedsiębiorcę na dzień 31 grudnia 2019r., osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę, blokował możliwość ubiegania się przedsiębiorcy o wsparcie. W analizowanej sprawie ponadto należy zwrócić uwagę na okoliczność podaną przez odwołującego się, a mianowicie, że co miesiąc kontaktowała się z nim księgowa, której wskazywał ilość godzin przepracowanych przez zleceniobiorców. Odwołujący się przez kilka miesięcy podczas rozmów telefonicznych z księgową nieświadomie podawał faktyczne godziny pracy A. D., nie uwzględniając urlopu ubezpieczonego. Z kolei od zatrudnienia w firmie pracownika na dzień 31 grudnia 2019r. zależało otrzymanie przez odwołującego się subwencji z (...) Funduszu (...). To oznacza, że w sytuacji, gdy płatnik składek nie dokonałby zgłoszenia jednego z pracowników na podstawie umowy o pracę, nie otrzymałby subwencji. W ocenie organu rentowego fakt, że płatnik składek dokonał przerejestrowania A. D. dopiero po otrzymaniu negatywnej odpowiedzi z (...) Funduszu (...), uzasadnia podejrzenie, że jego działania w kwestii zmiany schematu podlegania ubezpieczeniom miały na celu jedynie umożliwienie uzyskania pomocy publicznej w ramach Tarczy Finansowej z (...) Funduszu (...) w dniu 22 lipca 2020r. w kwocie 60.000,00 zł.

Organ rentowy dodał, że wydając zaskarżą decyzję wziął pod uwagę całokształt dokumentów zgromadzonych w sprawie, co zostało omówione w uzasadnieniu decyzji. Zdaniem organu rentowego, uzyskany w toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego materiał dowodowy nie był wystarczający do zaaprobowania zmiany schematu podlegania ubezpieczeniom przez A. D.. J. W. (1) do odwołania dołączył deklaracje rozliczeniowe za A. D. za okres od listopada 2019r. do kwietnia 2020r., kopie oświadczeń świadków: D. S., J. W. (2) i D. U. oraz informacje z systemu (...), ale tymi dowodami organ dysponował w dacie wydawania zaskarżonej decyzji i dowody te pozostają bez wpływu na stanowisko organu rentowego (odpowiedź na odwołanie z dnia 12 sierpnia 2021r., k. 24-26 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek J. W. (1) od 14 października 1986r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą J. W. (1) (...) Budowa L. Elektroenergetycznych (wydruk z (...) akta organu rentowego).

W dniu 15 kwietnia 2016r. A. D. podpisał umowę zlecenia z J. W. (1) na okres od 18 kwietnia 2016r. do 31 maja 2016r., na podstawie której zobowiązał się do wykonywania czynności polegających na regeneracji powłoki malarskiej na 4 zbiornikach. Wynagrodzenie zostało ustalone na kwotę 400,00 zł brutto (umowa zlecenia z dnia 15 kwietnia 2016r. - akta organu rentowego). Następnie w dniu 1 czerwca 2016r. A. D. i J. W. (1) zawarli kolejną umowę zlecenia na okres od 1 czerwca 2016r. do 30 czerwca 2016r., w której A. D. zobowiązał się do wykonywania czynności polegających na przygotowaniu zbiorników (...) do malowania. Wynagrodzenie zostało ustalone na kwotę 800,00 zł brutto (umowa zlecenia z dnia 1 czerwca 2016r. - akta organu rentowego). Po upływie okresu, na które były zawarte ww. umowy, strony w dniu 1 lipca 2016r. ponownie podpisały umowę zlecenia na okres od 1 lipca 2016r. do 31 lipca 2016r., w której przedmiot zlecenia i wynagrodzenie były takie same, jak w umowie z 1 czerwca 2016r. (umowa zlecenia z dnia 1 lipca 2016r. - akta organu rentowego). Następnie, w dniu 1 sierpnia 2016r. strony podpisały umowę zlecenia na okres od 1 sierpnia 2016r. do 31 sierpnia 2016r. Przedmiot umowy oraz wynagrodzenie za wykonanie czynności pozostały niezmiennie (umowa zlecenia z dnia 1 sierpnia 2016r. - akta organu rentowego). Kolejne, takie same umowy zlecenia zostały zawarte w dniach 1 września 2016r., 30 września 2016r., 31 października 2016r. oraz 30 listopada 2016r. i obejmowały okresy odpowiednio: od 1 września 2016r. do 30 września 2016r., od 1 października 2016r. do 31 października 2016r., od 1 listopada 2016r. do 30 listopada 2016r. oraz od 1 grudnia 2016r. do 31 grudnia 2016r. Przedmiot umowy oraz wysokość wynagrodzenia za wykonane czynności nadal pozostały niezmiennie i były takie, jak w poprzednich umowach zlecenia (umowa zlecenia z dnia 1 września 2016r., umowa zlecenia z dnia 30 września 2016r., umowa zlecenia z dnia 31 października 2016r., umowa zlecenia z dnia 30 listopada 2016r. - akta organu rentowego). Kolejną umowę zlecenia strony podpisały w dniu 31 grudnia 2016r. W umowie tej A. D. zobowiązał się do wykonywania czynności polegających na przygotowaniu zbiorników (...) do malowania, w okresie od 1 stycznia 2017r. do 31 grudnia

2017r., za wynagrodzeniem w kwocie 13,00 zł brutto za każdą godzinę wykonania zlecenia (umowa zlecenia z dnia 13 grudnia 2016r. – akta organu rentowego). Następnie, strony podpisywały umowy zlecenia także w latach 2018-2019 na okresy: od 1 stycznia 2018r. do dnia 31 grudnia 2018r., od 1 stycznia 2019r. do 30 czerwca 2019r., od 1 lipca 2019r. do 31 lipca 2019r., od 1 sierpnia 2019r. do dnia 31 sierpnia 2019r., od 1 września 2019r. do 30 września 2019r. oraz od 1 października 2019r. do 31 października 2019r. W umowach tych zakres czynności zleconych do wykonania nie uległ zmianie, natomiast wynagrodzenie zostało podwyższone w stosunku do umów zlecenia zawieranych wcześniej i było wypłacane za każdą godzinę realizacji zlecenia (umowa zlecenia z dnia 29 grudnia 2017r., umowa zlecenia z dnia 31 grudnia 2018r., umowa zlecenia z dnia 28 czerwca 2019r., umowa zlecenia z dnia 31 lipca 2019r., umowa zlecenia z dnia 30 sierpnia 2019r., umowa zlecenia z dnia 30 września 2019r. – akta organu rentowego).

A. D. mieszkał w pomieszczeniu socjalnym, znajdującym się na terenie bazy wynajmowanej przez płatnika składek, albowiem spaleni uległo miejsce jego zamieszkania. W związku z tym faktem o godzinie 7.00 otwierał bramę osobom pracującym dla J. W. (1) i był widywany na placu w różnych porach dnia (zeznania J. W. (1), k. 82-83 a.s.).

W okresie, kiedy A. D. pracował na podstawie umów zlecenia, na placu przygotowywał zbiorniki do malowania. Sam mógł wtedy decydować, kiedy będzie wykonywał zleczone mu czynności. W dniu 31 października 2019r. strony podpisały umowę o pracę, na podstawie której A. D. został zatrudniony na stanowisku pracownika fizycznego przy zbiornikach (...), na czas nieokreślony od 1 listopada 2019r., w wymiarze 1/2 etatu oraz za wynagrodzeniem w stałej stawce miesięcznej w wysokości aktualnie obowiązującego wynagrodzenie minimalnego, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2015r., poz. 2008 ze zm.), proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy. W umowie wskazano, że w 2019r. wynagrodzenie dla pracownika zatrudnionego na 1/2 etatu wynosiło 1.125,00 zł brutto (umowa o pracę z 31 października 2019r. – akta organu rentowego; zeznania J. W. (1), k. 82-83 a.s.).

Zatrudnienie ubezpieczonego na podstawie umowy o pracę poczynszy od 1 listopada 2019r. było związane z tym, że płatnik składek chciał, aby przynajmniej jedna osoba była dostępna w stałych godzinach i mogła wykonywać więcej czynności. Ubezpieczony po zawarciu umowy o pracę wykonywał pracę w wymiarze ustalonym z pracodawcą. Pracodawca wydawał mu polecenia dotyczące wykonywanej pracy oraz godzin, w których miało to następować (zeznania świadka D. S., k. 80-81 a.s.; zeznania świadka J. W. (2), k. 80-81 a.s.; zeznania świadka D. U., k. 81 a.s.; zeznania J. W. (1), k. 82-83 a.s.).

Zakres obowiązków A. D. na podstawie umowy o pracę został określony na piśmie i obejmował: odkopywanie zbiorników (...), zbieranie zbiorników (...), szlifowanie zbiorników, a także wyjazdy z kierowcą po zbiorniki (...) wymagające odkopania lub demontażu specjalistycznego (zakres czynności z 31 października 2019r. – akta organu rentowego).

Po zawarciu umowy o pracę A. D., zgodnie z ustalonym przez J. W. (1) zakresem obowiązków, zajmował się przygotowywaniem zbiorników do lakierowania, czyścił je, mył i szlifował. Nadto jeździł jako pomocnik kierowcy i pomagał przy odkopywaniu i demontażu zbiorników. J. W. (1) nie skierował A. D. na badania wstępne. Ubezpieczony wykonywał pracę w ramach stosunku pracy na placu wynajmowanym przez płatnika składek w miejscowości S. J. 14 oraz w terenie. Miało to miejsce w godzinach od 7.00 do 15.00-16.00. W dniach, kiedy świadczył pracę, na liście obecności składał podpis. Wynagrodzenie za pracę otrzymywał gotówką od pracodawcy. Nadzór nad jego pracą sprawował J. W. (1). Wydawał polecenia A. D., wskazywał mu, co ma robić, co ma zabrać do pracy i jak się przygotować. Ponadto kontrolował pracę A. D. w ten sposób, że kiedy ubezpieczony powrócił z trasy, sprawdzał stan techniczny zbiornika, w tym kontrolował, czy warstwa ochronna nie została uszkodzona, czy zbiornik został oczyszczony z ziemi. A. D., wykonując powierzone mu przez pracodawcę obowiązki, współpracował z innymi osobami pracującymi dla J. W. (1). Byli to D. S., J. W. (2) i D. U., pracujący w okresie, kiedy na umowę o pracę zatrudniony był A. D.. Wymienione osoby, regularnie razem z ubezpieczonym, rozpoczynały pracę o godzinie 7.00 (listy płac za okres od listopada 2019r. do marca 2021r. – akta organu rentowego; listy obecności za okres od listopada 2019r. do marca 2021r. – akta organu rentowego; karta szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy z 25 maja 2021r. – akta organu

rentowego; zeznania świadka D. S., k. 80-81 a.s.; zeznania świadka J. W. (2), k. 80-81 a.s.; zeznania świadka D. U., k. 81 a.s.; zeznania J. W. (1), k. 82-83 a.s.).

D. U. pracował dla J. W. (1) w oparciu o umowę zlecenia w okresie od października 2019r. do stycznia 2020r., również J. W. (2) - syn płatnika składek, pracuje dla ojca na podstawie umowy zlecenia od ok. października-listopada 2019r. Z racji tego, że ma długi i obawiał się egzekucji komorniczej, to nie chciał być zatrudniony na podstawie umowy o pracę. Taką formę zatrudnienia ma natomiast D. S., który został zatrudniony przez płatnika składek od 22 kwietnia 2020r. (zeznania świadka D. S., k. 80-81 a.s.; zeznania świadka J. W. (2), k. 80-81 a.s.; zeznania świadka D. U., k. 81 a.s.; zeznania J. W. (1), k. 82-83 a.s.).

W związku z zawarciem umowy o pracę A. D. nie został w terminie zgłoszony do ubezpieczeń społecznych. L. D., prowadząca biuro rachunkowe, od 2004r. świadczy dla J. W. (1) usługi księgowe. Dokonuje rozliczenia podatków oraz zajmuje się rejestracją w ZUS osób zatrudnionych przez płatnika składek, sporządzaniem deklaracji oraz obliczaniem należnych składek. J. W. (1) do kwietnia 2020r. sam przygotowywał umowy zlecenia i umowę o pracę, a biuro rachunkowe, na podstawie przekazanych przez niego informacji, sporządzało dokumenty zgłoszeniowe i rozliczeniowe. W październiku 2019r. płatnik składek poinformował telefonicznie L. D., że od listopada 2019r. A. D. zmieni formę zatrudnienia z umowy zlecenia na umowę o pracę na część etatu, bowiem zmienił się zakres jego prac i nie kwalifikuje się już do pracy w takiej formie, jak wcześniej. Informacja ta nie została jednak przekazana przez L. D. osobie zajmującej się w biurze sprawami pracowniczymi E. P.. Nieprawidłowość związana ze zgłoszeniem A. D. do ubezpieczeń społecznych została ujawniona dopiero, kiedy w kwietniu 2020r. J. W. (1) złożył wniosek do (...) Funduszu (...). Wówczas otrzymał odmowę przyznania dofinansowania ze względu na brak pracownika. Chcąc wyjaśnić zaistniałą sytuację, udał się do biura rachunkowego i ustalili, że zaistniało nieporozumienie. E. P., która jest specjalistą ds. kadr i płac w biurze (...), nie otrzymała informacji o tym, że A. D. jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę. W związku z tym dokonywała rozliczeń i zgłoszenia do ZUS tak, jakby A. D. wciąż był zleceniobiorcą. J. W. (1) podczas rozmów telefonicznych prowadzonych z księgową w każdym miesiącu, podawał faktyczne godziny pracy A. D.. Był nieświadomy tego, że jest to nieprawidłowe. Dopiero w dniu 15 maja 2020r., z uwagi na wykrycie błędu, księgowa dokonała zmiany schematu podlegania ubezpieczeniom przez A. D., począwszy od 1 listopada 2019r. Nastąpiło wyrejestrowanie ubezpieczonego jako zleceniobiorcy, a zgłoszenie jako pracownika. Dokument zgłoszeniowy (...) i dokument wyrejestrowujący (...) wpłynęły do Zakładu w dniu 15 maja 2020r. Natomiast w dniu 18 maja 2020r. nastąpiło przekazanie do organu rentowego korekty dokumentów rozliczeniowych ZUS RCA za A. D. za okres od listopada 2019r. do kwietnia 2020r., ze zmianą kodu tytułu do ubezpieczeń oraz podstaw wymiaru składek (pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego w W., k. 175 a.s.; zeznania podatkowe PIT-11 wraz z korektą za 2019r., k. 176-177 a.s.; zeznania podatkowe PIT-37 za 2019 rok wraz z korektą, k. 178-179 a.s.; zeznania podatkowe PIT-11 oraz PIT-11 za 2020 rok, k. 182-183 a.s.; zeznania świadka E. P., k. 81 verte a.s.; zeznania świadka L. D., k. 81 verte - 82 a.s.; zeznania J. W. (1), k. 82-83, k. 192 a.s.).

W dniu 1 lutego 2020r. J. W. (1) złożył w Urzędzie Skarbowym w W. za A. D. PIT-11 za 2019r., w którym został uwzględniony tylko przychód z umowy zlecenia. Natomiast w dniu 30 lipca 2020r. została złożona korekta tego dokumentu, w której, poza przychodem z umowy zlecenia, został uwzględniony również przychód A. D. z umowy o pracę. Natomiast PIT-11 za A. D. za 2020r., został sporządzony przez płatnika składek poprawnie i w dniu 3 lutego 2021r. przesłany do Urzędu Skarbowego. Jednak A. D. za 2020r. już nie złożył rocznego zeznania podatkowego. W dniu 12 marca 2021r. zmarł, a na jego miejsce od 13 marca 2021r. została zatrudniona nowa osoba. Zaliczki na podatek dochodowy wyliczało płatnikowi składek biuro księgowe. W 2019r. zaliczki z tytułu zatrudnienia pracowników, płatnik wpłacał po terminie. W 2020r. zaliczki również regulowane były po terminie, poza miesiącami czerwiec, listopad i grudzień, kiedy zaliczki zostały uregulowane terminowo (pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego w W., k. 175 a.s.; zeznania podatkowe PIT-11 wraz z korektą za 2019r., k. 176-177 a.s.; zeznania podatkowe PIT-37 za 2019 rok wraz z korektą, k. 178-179 a.s.; zeznania podatkowe PIT-11 oraz PIT-11 za 2020 rok, k. 182-183 a.s.; pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. z dnia 31 maja 2021r. – akta organu rentowego; zeznania J. W. (1), k. 82-83, k. 192 a.s.; zaświadczenie systemu (...) -SAD, k. 3-40 a.s.; pisemne wyjaśnienia J. W. (1) z dnia 17 maja 2021r. – akta organu rentowego).

J. W. (1) w kwietniu 2020r. wystąpił w wnioskiem o subwencję finansową z (...) Funduszu (...), ale ze względu na brak pracownika według stanu na 31 grudnia 2019r., odmówiono mu przyznania takiej subwencji. Wówczas płatnik składek wyjaśnił z biurem rachunkowym przyczyny braku zgłoszenia do ZUS pracownika A. D., z którym umowę o pracę podpisał w dniu 31 października 2019r. i po złożeniu odpowiednich dokumentów do organu rentowego, ponownie wystąpił z wnioskiem o subwencję. W dniu 22 lipca 2020r. została mu przyznana w kwocie 60.000,00 zł (umowa subwencji finansowej z dnia 7 maja 2020r. – k. 125-154 a.s., lista przypadków pomocy publicznej otrzymanej przez beneficjenta – akta organu rentowego).

Pismem z dnia 6 maja 2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zawiadomił J. W. (1) o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia prawidłowości zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ustalenia podstaw wymiaru składek A. D. jako pracownika (zawiadomienie o wszczęciu postępowania - akta organu rentowego).

Po zakończeniu postępowania Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 24 czerwca 2021r. decyzję nr (...), w której stwierdził, że A. D. od 1 listopada 2019r. do 12 marca 2021r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu z tytułu zgłoszenia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek J. W. (1). Podstawą wydania wskazanej decyzji były ustalenia, które według organu rentowego, pozwalają na stwierdzenie, że działania J. W. (1), dotyczące zgłoszenia A. D. z tytułu umowy o pracę, miały na celu osiągnięcie korzyści w postaci subwencji z (...) Funduszu (...) (decyzja ZUS z dnia 24 czerwca 2021r. - akta organu rentowego).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił, uwzględniając wymienione dowody z dokumentów zgromadzone w aktach sądowych, a także aktach organu rentowego. Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania świadków oraz odwołującego, które są spójne i potwierdzają okoliczność, że A. D. od 1 listopada 2019r. wykonywał dla J. W. (1) pracę jako pracownik fizyczny przy zbiornikach (...). Na taki charakter pracy ubezpieczonego oraz okres jej świadczenia od listopada 2019r. wskazywali D. S., J. W. (2), jak i D. U.. Wskazane osoby w oparciu o różne umowy realizowały czynności na rzecz płatnika składek w tym samym okresie co ubezpieczony, kontaktowały się z nim osobiście i miały wiedzę o zadaniach realizowanych przez A. D.. Taki właśnie rodzaj zadań, jak wskazali świadkowie, potwierdził również płatnik składek J. W. (1). Natomiast świadkowie E. P. i L. D. wskazali na okoliczności towarzyszące zgłoszeniu A. D. do ubezpieczeń społecznych po terminie. W ocenie Sądu zeznania ww. świadków, ponieważ są spójne i logiczne, to należało ocenić jako wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sporne w rozpatrywanej sprawie było to, czy A. D. od dnia 1 listopada 2019r. do 12 marca 2021r. realizował umowę o pracę u płatnika składek J. W. (1) i czy z tego tytułu powinien podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Aby tę kwestię rozstrzygnąć należało dokonać szczegółowej wykładni przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2022r., poz. 1009 ze zm.), zwanej dalej ustawą systemową. Art. 6 ust. 1 pkt 1 tej ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. W myśl art. 13 pkt 1 ustawy systemowej następuje to od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. O tym jednak, czy dany stosunek prawny łączący dwa podmioty może być uznany za stosunek pracy, rozstrzygają przepisy prawa pracy. Stosownie do treści definicji zawartej w art. 2 kodeksu pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2019r., poz. 1040, dalej: k.p.) pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest - w świetle art. 22 § 1 k.p. - uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga - stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być każdorazowo faktyczna realizacja treści stosunku pracy, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy - realna potrzeba

ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika - ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za pracę.

Dla stwierdzenia, czy zaistniały podstawy do objęcia pracownika ubezpieczeniem społecznym, w świetle powołanych przepisów, wymagane jest ustalenie, czy zatrudnienie miało charakter rzeczywisty i polegało na wykonywaniu pracy określonego rodzaju, na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, czyli w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy wskazywał, że działania J. W. (1), dotyczące zgłoszenia A. D. do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o pracę, miały na celu osiągnięcie korzyści w postaci pomocy publicznej w formie subwencji z (...) Funduszu (...) i powołał się na treść art. 58 § 1 k.c. i art. 58 § 2 k.c., podkreślając że umowa o pracę zawarta od 1 listopada 2019r. – jako czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście prawa, a także sprzeczna z zasadami współzycia społecznego - jest nieważna.

Jak wynika z art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednio przepisy ustawy. Należy odróżnić nieważność spowodowaną pozornością czynności prawnej od nieważności czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z formalnego punktu widzenia nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane. Pojęcie obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie, czy umowa zmierza do obejścia prawa, czy jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995r., I PZP 7/95, OSNAPiUS 18/95, poz. 227, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., I PKN 276/97, OSNAPiUS13/98, poz. 397). Czynność prawna może być również sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, przez które rozumie się na ogół obowiązujące w stosunkach między ludźmi reguły postępowania, które za podstawę mają uzasadnienie ocenne, a nie prawne. Odwołują się one do powszechnie uznawanych w całym społeczeństwie lub w danej grupie społecznej wartości i ocen właściwego, przyzwoitego, rzetelnego, lojalnego czy uczciwego zachowania. Zasady te obejmują nie tylko reguły moralne, lecz także obyczajowe (por. np. Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, 2002, s. 240 i n.; M. Safjan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, 1.1, 2008, s. 327). Powołanie się na przepis art. 58 § 2 k.c. z uwagi na wystąpienie celu obliczonego na naruszenie zasad współzycia społecznego, możliwe jest wyjątkowo. Tylko w przypadku uznania, że zawarta umowa o pracę nie była faktycznie wykonywana przez strony, istnieje możliwość oceny w płaszczyźnie zgodności jej celu z zasadami współzycia społecznego. Nie można natomiast przyjąć, że jeżeli stronom umowy o pracę przyświeca cel w postaci chęci uzyskania tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, to czynność prawna jest nieważna z mocy art. 58 § 2 k.c. Sama chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jako motywacja do podjęcia zatrudnienia, nie świadczy również o zamiarze obejścia prawa, podobnie jak i inne cele stawiane sobie przez osoby zawierające umowy o pracę, takie jak chociażby chęć uzyskania środków utrzymania (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 maja 2018r., III AUa 858/17).

Zdaniem Sądu Okręgowego, wobec dokonanych w sprawie ustaleń nie można stwierdzić, że zgłoszenie A. D. do ubezpieczeń społecznych nosiło znamiona świadomego i zamierzonego działania, którego celem było uzyskanie przez płatnika składek subwencji z (...) Funduszu (...). W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji nie ma argumentów, które można byłoby uznać za wystarczające do sformułowania takiego twierdzenia, tym bardziej, że umowa o pracę faktycznie była realizowana, co potwierdził zgromadzony materiał dowodowy. To oznacza, że o pozorności oświadczeń stron stosunku pracy nie może być mowy, tym bardziej, że zaistniały również elementy, na które wskazuje art. 22 § 1 k.p., a mianowicie praca była wykonywana odpłatnie, a także w miejscu i w czasie wskazanym przez pracodawcę oraz pod jego kierownictwem.

Z przeprowadzonych dowodów wynika, że A. D. został zatrudniony przez J. W. (1) na stanowisku pracownika fizycznego przy zbiornikach (...), przy czym przed zawarciem umowy o pracę współpracował z płatnikiem składek

od wielu już lat na podstawie umów zlecenia. Zatrudnienie ubezpieczonego w ramach stosunku pracy od 1 listopada 2019r. związane było z tym, że płatnik składek chciał przyjąć do pracy przynajmniej jedną osobę na umowę o pracę, która mogła być dostępna w stałych godzinach i wykonywać więcej czynności niż w przypadku umowy zlecenia. Akurat A. D. okazał się taką osobą, szczególnie że mieszkał na terenie bazy, od wielu lat realizował prace przygotowujące zbiorniki do malowania, a także posiadał odpowiednie kompetencje. Płatnik składek mógł więc powierzyć mu wykonywanie w ramach stosunku pracy czynności takich jak dotychczas, a także odkopywanie zbiorników, ich demontowanie i zabieranie, jak również wyjazdy po zbiorniki wraz z kierowcą.

Dodatkową okolicznością, którą Sąd miał na uwadze, była niewygórowana stawka (1.125 zł brutto miesięcznie), za którą A. D. został zatrudniony od 1 listopada 2019r. i odpowiadający temu wymiar czasu pracy, wynoszący 1/2 etatu. Istotne było także i to, że po śmierci A. D. został zatrudniony nowy pracownik, a wcześniej, kiedy A. D. jeszcze pracował, od 22 kwietnia 2020r., jako pracownik, został zatrudniony D. S.. Z tego wynika, że płatnik składek nie stosował przy zatrudnianiu, tylko umów zlecenia. Przypadki ubezpieczonego oraz D. S. potwierdzają, że jeśli była potrzeba nawiązania stosunku pracy, to płatnik składek to czynił. Tam zaś, gdzie umowy o pracę nie były przez niego zawierane, było to spowodowane brakiem takiej potrzeby albo życzeniem tego, który podejmował pracę. Jeśli chodzi o pierwszy przypadek, to trzeba odwołać się do sytuacji, w jakiej A. D. znajdował się do 31 października 2019r. Wówczas realizował czynności związane z przygotowywaniem zbiorników (...) do malowania, wykonując je na terenie bazy, w dowolnym czasie. Jeśli chodzi natomiast o drugi przypadek, to przywołać należy osobę syna płatnika składek, który z uwagi na egzekucję komorniczą nie był zainteresowany stosunkiem pracy, dlatego zawarł z ojcem umowę zlecenia.

Przechodząc do samej już realizacji przez A. D. umowy o pracę, wskazać należy, że dowodem potwierdzającym fakt wykonywania pracy w oparciu o taką właśnie umowę, są przede wszystkim zeznania świadków, które potwierdzają, że ubezpieczony wykonywał zadania, jakie zostały przypisane do powierzonego mu stanowiska pracy, a więc zajmował się przygotowywaniem zbiorników do lakierowania, czyścił je, mył i szlifował, a także jeździł jako pomocnik przy odkopywaniu zbiorników i ich demontażu. Zadań tych było więcej niż w okresie realizacji umowy zlecenia, gdyż w czasie, kiedy ubezpieczony był zleceniobiorcą, to tylko wykonywał prace przygotowujące zbiorniki do malowania, natomiast po nawiązaniu z płatnikiem składek stosunku pracy, wykonywał również inne czynności – takie, które wymagały wyjazdu poza bazę i dostosowania się do poleceń płatnika składek, dotyczących m.in. miejsca i czasu wykonywania pracy. To z kolei oznacza, że zatrudnienie ubezpieczonego od 1 listopada 2019r. było realizowane w warunkach podporządkowania pracodawcy. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 kwietnia 2016r., właściwość ta nie została zdefiniowana. Powszechnie przyjmuje się, że obejmuje ona polecenia i sferę organizacyjną, przy czym pojęcie kierownictwa pracodawcy, o którym mowa w art. 22 § 1 k.p., nie ma jednowymiarowego kształtu. Dostrzegalna jest tendencja do "rozluźnienia" tego rygoru w stosunku do poszczególnych grup pracowniczych albo z uwagi na rodzaj wykonywanej pracy. Podporządkowanie pracownika może polegać na określeniu przez pracodawcę czasu pracy i wyznaczeniu zadań, natomiast co do sposobu ich realizacji pracownik ma pewien zakres swobody. Pojęcie podporządkowania pracownika pracodawcy ewoluuje w miarę rozwoju stosunków społecznych (II PK 81/15). W rozpatrywanej sprawie nie ulega wątpliwości, że ubezpieczony był podporządkowany pracodawcy. Od 1 listopada 2019r. wykonywał pracę w miejscu i czasie przez niego wskazanym, a ponadto był zobowiązany do wykonywania wydawanych mu poleceń związanych z pracą. Takie polecenia kierował do ubezpieczonego osobiście J. W. (1), który nadzorował pracę. Po powrocie kierowcy i ubezpieczonego z trasy, sprawdzał stan techniczny zbiornika, kontrolował czy warstwa ochronna nie została uszkodzona, czy zbiornik został oczyszczony z ziemi, a także weryfikował stan zamocowania. Jeśli chodzi zaś o miejsce wykonywania pracy przez A. D., to pracodawca zlecał mu pracę na terenie bazy w miejscowości S. J. 14 bądź na terenie kraju i tak też obowiązki pracownicze były realizowane. Z kolei w odniesieniu do czasu pracy, ubezpieczony miał wyznaczone przez płatnika składek godziny pracy od 7.00 do ok. 15.00-16.00 i w tym czasie pracował, co potwierdzili przesłuchani w sprawie świadkowie. Poza tym A. D. realizował pracę odpłatnie, za wynagrodzeniem, które było mu przekazywane gotówką.

Zdaniem Sądu, powyższe okoliczności były wystarczające dla stwierdzenia, że strony łączył stosunek pracy, zresztą organ rentowy nie kwestionował faktu wykonywania pracy przez A. D. na rzecz płatnika, natomiast twierdził, że J. W. (1) w sposób świadomy i przemyślany dokonał wstecznego przerejestrowania A. D. z umowy zlecenia na umowę o

pracę, w celu spełnienia warunków uprawniających do skorzystania z subwencji z (...). Wbrew stanowisku Zakładu, materiał dowodowy potwierdza, że ubezpieczony od 1 listopada 2019r. faktycznie wykonywał pracę, realizując na rzecz płatnika składek czynności odpłatnie oraz w ramach podporządkowania pracowniczego, rozumianego jako organizacja czasu i miejsca pracy oraz wydawanie poleceń. Pozwalało to zatem uznać, że współpraca A. D. z J. W. (1) od ww. daty nosiła cechy stosunku pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p. i była podstawą do zgłoszenia do ubezpieczeń z tego właśnie tytułu. Oczywiście prawdą jest, że płatnik składek nie dopełnił wszystkich związanych z tym formalności w czasie właściwym, tj. zgłoszenia A. D. jako pracownika dokonał dopiero w maju 2020r., jednak nie jest to okoliczność, która jako jedyna, mogłaby być oceniona jako przemawiająca za obejściem prawa czy za sprzecznością z zasadami współzycia społecznego. Niewątpliwie fakt zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z przekroczeniem terminu jest naruszeniem obowiązków płatnika składek, ale w żadnej mierze nie wpływa negatywnie na podleganie z mocy prawa ubezpieczeniom społecznym przez pracownika, który pracę podjął i wykonywał, co w przedmiotowej sprawie zostało ustalone na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Jak zostało ustalone m.in. na podstawie zgodnych zeznań świadków L. D. i E. P., fakt zgłoszenia A. D. do ubezpieczeń społecznych po terminie wynikał z nieporozumienia. Mimo, że płatnik składek poinformował L. D., że od listopada 2019r. zmianie ulegnie forma zatrudnienia A. D., to informacja ta nie została przekazana osobie zajmującej się w biurze sprawami pracowniczymi. Nieprawidłowość związana ze zgłoszeniem ubezpieczonego do ubezpieczeń społecznych wyszła więc na jaw dopiero, kiedy w kwietniu 2020r. płatnik złożył wniosek do (...) Funduszu (...), po czym dostał odmowę przyznania subwencji ze względu na brak pracownika.

Sąd nie zgodził się ze stanowiskiem organu rentowego, że fakt, iż płatnik składek dokonał przerejestrowania A. D. dopiero po otrzymaniu negatywnej odpowiedzi z (...) Funduszu (...), uzasadnia stwierdzenie, że działania J. W. (1) w kwestii zmiany schematu podlegania ubezpieczeniom miały na celu jedynie umożliwienie płatnikowi uzyskania pomocy publicznej. Oczywiście prawdą jest, że od tego czy na dzień 31 grudnia 2019r. przedsiębiorca miał chociaż jednego pracownika, zależało otrzymanie subwencji z (...) Funduszu (...). Jednak, gdyby J. W. (1) był świadomy, że nie ma choćby jednej osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę, to nie składałby wniosku o subwencję, albowiem działanie takie z góry było skazane na niepowodzenie. Zdaniem Sądu, gdyby więc płatnik wiedział, że nie spełnia warunków przyznania subwencji w ramach Tarczy Finansowej (...) Funduszu (...), to od razu podjąłby działania związane z przerejestrowaniem i dopiero wówczas złożyłby stosowany wniosek. Okoliczność, że w przedmiotowej sprawie kolejność działań była odwrotna, świadczy o wiarygodności stanowiska J. W. (1), który wskazywał, że dopiero po otrzymaniu odmownej decyzji co do subwencji, zainteresował się tym, dlaczego do tego doszło i wyjaśnił tę okoliczność z biurem księgowym. Nie oznacza to jednak, że dopiero wówczas postanowił kogoś zatrudnić na umowę o pracę, tylko że właśnie wtedy powziął wiedzę, że choć miał pracownika, z którym od 1 listopada 2019r. została zawarta umowa o pracę, to osoba ta nie została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tego tytułu.

Konkludując, w okolicznościach analizowanego przypadku, brak było podstaw do kwestionowania dokonanej przez odwołującego z opóźnieniem czynności zgłoszenia A. D. do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o pracę, ani też samego zawarcia przez strony takiej umowy – jako czynności zmierzających do obejścia prawa bądź sprzecznych z zasadami współzycia społecznego. Powyższe oznacza, że nie zachodziły więc podstawy do wyłączenia A. D. z ubezpieczeń społecznych, w sytuacji, gdy z zebranych w sprawie dowodów wynika, że umowa o pracę z dnia 31 października 2019r. była faktycznie realizowana. Sąd Okręgowy, stosując art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zatem zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, że A. D. jako pracownik u płatnika składek J. W. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu w okresie od 1 listopada 2019 roku do 12 marca 2021 roku.